

АНАЛІЗ СТАНУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ У МАСОВІЙ ПРАКТИЦІ

У статті проаналізовано стан професійної підготовки майбутніх фармацевтів, здійснено аналіз міждисциплінарних зв'язків, де особливо увагу приділено впливу іноземної мови на процес формування й розвиток професійної культури сучасного фахівця фармації.

Ключові слова: формування, професійна культура, міждисциплінарні зв'язки.

Аналіз професійної підготовки майбутніх фармацевтів засвідчив, що дисципліни, які сприяють формуванню професійної культури, насамперед, є гуманітарними. З невеликої кількості цих предметів ми особливо виділяємо мовні дисципліни “Іноземну мову”, “Іноземну мову за професійним спрямуванням”, “Латинську мову та основи фармацевтичної термінології”, “Ділову Українську мову”; суспільні дисципліни; а також заняття з практичної виробничої діяльності. Зазначимо, що на сьогодні виявлено далеко не всі виховні резерви зазначених дисциплін для формування гармонійно розвинутої особистості в навчально-виховному процесі, зокрема в професійно-моральному становленні фармацевтів. Підготовка із цих предметів має значні виховні та розвивальні можливості для збагачення інтелектуального, емоційного, морального, естетичного світу людини тощо, а також великий потенціал для формування та розвитку професійної орієнтації тих, хто здобуває вищу освіту за певним фахом.

Мета статті – визначити й проаналізувати міждисциплінарні зв'язки, які впливають на стан професійної підготовки майбутніх фармацевтів.

Вивчення мовних дисциплін сприяє розвитку пізнавальних функцій психіки. Розвиваються дуже важливі для майбутнього фахівця, в нашому випадку – фармацевта, інтелектуальні функції аналізу та синтезу, оскільки на матеріалі мовних явищ студенти мають вивчити й виявити вміння членувати єдину граматичну конструкцію на частини і, навпаки, інтегрувати складові в єдине ціле. Під час такої роботи формуються мовні узагальнення, виділяються мовні абстракції у вигляді схем, правил, знаків, тобто розвивається абстрактне мислення. Складаючи висловлювання засобами іноземної мови, замислюючись над послідовністю та повнотою викладу, ситуативною зумовленістю своїх фраз та їх побудовою, студенти таким чином удосконалюють процес мовленнєвої діяльності. Серед мовних дисциплін ми особливо виділяємо іноземну мову.

Іноземна мова є чи не єдиним навчальним предметом медичного вищого навчального закладу, що містить у собі великі резерви для формування й розвитку професійної культури студентів-фармацевтів. Проте, як відомо, інтерес до мовних дисциплін здавна є супутником справжньої освіченості, яку, в свою чергу, можна вважати фахово значущою ознакою

для професій, де левову частку роботи становить міжособистісне усне й писемне спілкування. Використовуючи на заняттях з іноземної мови різні мовні ігри, афоризми, лінгвістичні загадки тощо, викладач має можливість розвивати інтерес студентів як до окремих філологічних фактів, явищ, парадигм, так і до мови в цілому.

Відомо, що мета навчання визначається програмою – документом, у якому вона набуває конкретності для всього періоду навчання. Курс іноземної мови передбачає освітню, практичну, розвивальну, виховну цілі.

Практична мета навчання іноземної мови полягає в тому, що:

1) мова, чи то рідна, чи то іноземна призначена бути засобом спілкування, засобом прийому та передачі інформації про навколишню дійсність у природних умовах соціального життя;

2) вивчення іноземної мови дає студентам можливість оволодіти засобами сприйняття й вираження думок про предмети, явища, їх зв'язки та відносини через іншу, не рідну для них мову;

3) мова як універсальний засіб спілкування вимагає, щоб її тримали завжди готовою для використання в різноманітних ситуаціях комунікації. Тому опанування іноземної мови обов'язково пов'язане з цілеспрямованою практикою застосування засвоєного матеріалу.

Опанування іноземної мови є процесом не тільки засвоєння лінгвістичних знань, умінь і навичок, а й аксеологічною діяльністю, спрямованою на підвищення загальної професійної компетентності, збагачення емоційної та пізнавальної сфери майбутнього фахівця, зокрема й працівника фармації, а також його полікультурної освіченості. На шляху вдосконалення процесу користування засобами іноземної мови студент поступово інтегрується в новий мовний/мовленнєвий соціум, освоює й інтерпретує його норми та правила й оцінює з цих позицій власні рольові функції та функції суб'єктів, які його оточують, підвищуючи таким чином власну загальну й професійну культуру.

Іноземна мова робить значний внесок у формування світогляду студентів, його когнітивний та емоційний розвиток. Вивчення іноземної мови сприяє моральному, трудовому, естетичному вихованню, в чому й полягає виховна мета вивчення іноземної мови.

Спілкування, як відомо, – це взаємодія людей, їх мовленнєва поведінка [5, с. 29]. Вона передбачає виховання в студентів під час розмови іноземною мовою вміння уважно слухати співрозмовника, бо можна не зрозуміти, про що йдеться; вміння ввічливо реагувати на почуте; вміння звернутися з проханням чи з повідомленням. Таким чином, навчання іноземної мови формує вміння здійснювати спілкування, що є основою у встановленні добрих відносин зі студентами, і будуть потрібні в майбутній професійній діяльності.

У процесі вивчення іноземної мови здійснюється трудове виховання, тобто формуються навички та вміння інтелектуальної праці. Студентів треба вчити навчатися, вчити застосовувати прийоми інтелектуальної праці. Вони мають вільно орієнтуватись у підручниках і навчальних посібни-

ках, знати, як і в якій послідовності виконувати домашні завдання та завдання з читання, як користуватися словником тощо. Відпрацювання мовленнєвих навичок (фонетичних, граматичних тощо) потребує цілеспрямованої наполегливої праці, що формує в тих, хто навчається, звичку працювати.

Відомий український педагог Ю. Чабанський наголошував: “Об’єктивно навчання не може не виховувати визначених поглядів, переконань, ставлень, якостей особистості. Суть виховної функції навчання полягає в тому, що вона надає цьому об’єктивно можливому процесові певної цілеспрямованості й суспільної значущості” [3, с. 129]. Освіта й виховання виступають у тісній єдності, не випадково в англійській мові їх називають одним словом “education”.

Освітня мета навчання іноземної мови є достатньо великою. Студенти вивчають другу мову, а отже, нові засоби для вираження думок, і вже в цьому закладено освітню роль цього навчального предмета. “Вивчаючи засоби вираження, – писав Л. Щерба, – ми вивчаємо й те, що вони виражають” [5, с. 362]. Дійсно, якщо мова – безпосередня дійсність думки, то вивчення мови – усвідомлення засобів вираження думок, усвідомлення того, як люди говорять, які слова застосовують, як поєднують слова у висловлюваннях тощо, що забезпечує можливість розуміти один одного, сприймати та передавати думки засобами мови. Окрім додаткових засобів вираження, при опануванні іноземної мови значно розширюється коло джерел отримання інформації.

Вивчення іноземної мови допомагає усвідомленню рідної, тому що дає можливість забезпечити її визначення для порівняння; формує у студентів більш уважне ставлення до форм вираження думок як іноземною, так і рідною мовами. У процесі вивчення іноземної мови студенти знайомляться з новими граматичними явищами; розширюють свої уявлення про творення слів і розвивають навички логічного мислення. Спостереження підтверджують, що там, де добре поставлене навчання рідної мови, легше здійснюється навчання іноземної і, навпаки, добре організоване навчання іноземної мови позитивно впливає на розвиток розумових і мовленнєвих здібностей студентів при навчанні інших предметів.

Навчання іноземної мови активізує роботу слухового, зорового, мовленнєво-рухового, моторного аналізаторів, розвиває пам’ять, уявлення. Адже опанування мови потребує запам’ятовування великої кількості мовних і мовленнєвих одиниць, що вимагає активної роботи логічної пам’яті. Опануванню іноземної мови сприяють і невербальні засоби спілкування. Як зазначає професор Ф. Бацевич, “мовлення – основний, але не єдиний спосіб спілкування” [1, с. 58]. Світ невербальних комунікативних засобів, якими користується людина в ході здійснення міжособистісного спілкування, багатий і різноманітний. До невербальних засобів спілкування зараховуємо екстралінгвістичні (паузи, зітхання, плач); просодичні (темп мовлення, тон, висота, спосіб артикуляції); кінетичні (жести, міміку) [1, с. 60].

Розвивальна мета навчання іноземної мови пов'язана не тільки з мисленням, а й з емоціями та іншими психологічними якостями особистості. Для забезпечення більш ефективного розвитку студентів психологи й дидакти пропонують залучати студентів до таких видів діяльності, які розвивають у них сенсорні сприйняття, рухову, інтелектуальну, волюву, емоційну та мотиваційну сфери. Викладання пропонуємо здійснювати на високому рівні труднощів, у швидкому темпі, з усвідомленням студентами своїх навчальних дій [4, с. 32–34]. Виховна, освітня й розвивальна цілі досягаються в процесі практичного опанування іноземної мови.

Реалізація комплексного вирішення завдань виховання соціально активної особистості багато в чому залежить від того, який рівень умінь і навичок навчальної діяльності студентів може забезпечити сучасна методика викладання іноземної мови, яка дає змогу сформувати в студентів навчально-організаційні вміння та навички. Передбачено формування вмінь і навичок самостійної роботи з усного мовлення, читання й письма тощо, тобто навчально-організаційних і навчально-інтелектуальних умінь та навичок.

Навчально-комунікативні вміння та навички в системі навчання іноземної мови є провідними, оскільки види мовленнєвої діяльності, які розвиваються в процесі навчання, ґрунтуються саме на цих уміннях і навичках.

Професійність майбутнього фармацевта, ефективність його подальшої практичної діяльності багато в чому залежать від рівня розвитку та всебічності його кругозору й інтелекту, від уміння творчо мислити, від обсягу його пізнавальних інтересів. За нашими спостереженнями, головним напрямом формування творчої активності студентів засобами іноземної мови є така організація навчання, основою якої є принципи новизни навчального матеріалу, його відповідності до рівня сучасних наукових досягнень, практичної значущості для студентів. При цьому студенти, виявляючи активність, отримуватимуть знання не в готовому вигляді, а в результаті самостійного пошуку, самостійного вирішення певних завдань.

Становлення пізнавальної спрямованості особистості передбачає формування у студентів фармацевтичного факультету профілю іншомовної компетентності, яка безпосередньо впливає на їх інтелектуальний розвиток, сприяє опануванню засобів навчальної діяльності, уміннями самостійно організовувати свою роботу, шукати й знаходити раціональні прийоми та переносити їх в умови, безпосередньо не передбачені навчанням.

Насамперед, необхідно визначити сутність практичного опанування мови. Практичне опанування мови полягає в умінні адекватно використовувати отримані знання у своїй практичній діяльності та визначається профілем навчального закладу й специфікою роботи майбутнього спеціаліста [2, с. 30].

Висновки. Практичне знання іноземної мови є важливим не тільки для використання в обраній професійній діяльності. Воно є також невід'ємним елементом загальної культури, компонентом загальної освіти

сучасної людини. Тому необхідно підвищувати пізнавальну цінність занять з іноземної мови, розширювати під час аудиторних і позааудиторних занять знання студентів про країну, мова якої вивчається, про її географію, економіку, державний і політичний устрій, письменників, музику, живопис, спорт, молодіжний рух тощо.

Таким чином, аналіз міждисциплінарних зв'язків та мовних дисциплін дає змогу стверджувати, що навчання у вищих медичних навчальних закладах України повинно бути спрямоване, насамперед, на підвищення загальної професійної компетентності, збагачення емоційної й пізнавальної сфери майбутнього фахівця фармації, а також його полікультурної освіченості.

Список використаної літератури

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – Київ : Академія, 2004. – 344 с.
2. Миропольська Н. Художня культура світу : навч. посіб. / Н. Миропольська. – Київ, 2001. – 191 с.
3. Орел-Халік Ю. В. Новітні підходи до формування фахово орієнтованого естетичного смаку в межах вивчення дисципліни “Іноземна мова” / Ю. В. Орел-Халік // Реалізація положень Болонської угоди в процесі реформування галузевої освіти системи МВС України: проблеми і перспективи : матер. Всеукр. наук.-практ. конфер. – Запоріжжя, 2007. – С. 145–148.
4. Прокопенко І. Ф. Педагогічні технології : навч. посіб. / І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов. – Харків : Колегіум, 2006. – 224 с.
5. Шапинская Е. Н. Философия образования и эстетическое воспитание в США [Электронный ресурс] / Е. Н. Шапинская // Современный мир и эстетическое развитие человека / отв. ред. Н. И. Киященко, Е. Н. Шапинская. – Москва, 1993. – Режим доступа : <http://www.philosophy.ru/iphras/library>.

Стаття надійшла до редакції 18.01.2015.

Трегуб С. Е. Анализ состояния профессиональной подготовки будущих фармацевтов в массовой практике

В статье проанализировано состояние профессиональной подготовки будущих фармацевтов, проведен анализ междисциплинарных связей, где особое внимание уделено влиянию иностранного языка на процесс формирования и развития профессиональной культуры современного специалиста фармации.

Ключевые слова: *формирование, профессиональная культура, междисциплинарных связи.*

Tregub S. The Analysis of the Professional Training Status of Future Pharmacists in Mass Practice

This article is devoted to the analysis of the professional training of future pharmaceutical specialists in mass practice. The article provides the analysis of the status of professional training of future pharmacists, the analysis of cross-disciplinary links, where special attention is paid to the influence of a foreign language on the formation and development of professional culture of the modern professional pharmacy.

In the analysis process of professional training of future pharmacists, we found that the disciplines that contribute to the formation of professional culture are primarily humanitarian. With small number of these items we underline especially the linguistic disciplines “Foreign language”, “Foreign language for professional purposes”, “Latin language and the fundamentals of pharmaceutical terminology”, “Business Ukrainian

language”; public disciplines; as well as sessions with practical production activities. Note that currently there are not all educational provisions of these disciplines for the formation of a harmoniously developed personality in the educational process, particularly in professional and moral development of pharmacists. The preparation of these items carries a significant educational and developmental opportunities to enrich the intellectual, emotional, moral, aesthetic world of a man, as well as great potential for the formation and development of professional orientation of those who receive higher education in a particular specialty.

Learning a foreign language contributes to the cognitive functions of the mind. Foreign language develops very important for the future expert, in our case, pharmacist, intellectual functions of analysis and synthesis, because the material of linguistic phenomena, students must explore and identify the ability to single out the grammatical structure and, conversely, to integrate the component parts into a coherent whole. In the course of this work linguistic generalizations, language abstractions are formed in the form of diagrams, rules, signs, i. e. it is developed an abstract thinking.

Key words: formation, professional culture, interdisciplinary communication.